

دکتر محمدرضا مخبر دزفولی، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی در گفت و گو با «وطن امروز»:

دچار آشفته‌گی فرهنگی هستیم

سیدفرید موسوی: ۱۹ آذر، روز شوروی عالی انقلاب فرهنگی است. ۱۹ آذر به فرمان و با تاکید امام خمینی(ره) شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل شد. با دکتر محمدرضا مخبر دزفولی، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی درباره اقدامات موفق و موانع پیش روی این شورا گفت‌وگو کردیم. یکی از مهم‌ترین محورهای این گفت‌وگو، الزام آور نبودن مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی برای دستگاه‌های اجرایی است. مخبر دزفولی می‌گوید کشور در شرایط فعلی دچار آشفته‌گی فرهنگی شده است.

■ با سال ۶۳ تاکنون بیش از ۲ دهه می‌گذرد و گسترش و نفوذ فرهنگ اسلامی در ششون جامعه و تقویت انقلاب فرهنگی و اعتدالی فرهنگ عمومی از جمله مهم‌ترین وظایف این شورا است. باتوجه به شرایط فعلی، عملکرد شما و آرازی تان از عملکرد شورا چیست؟

شورای عالی انقلاب فرهنگی در ابتدای کار خود از دانشگاه شروع شد، چون از منظر حضرت امام و سایر مسئولان کشور دانشگاه بسیار مهم بود و هنوز هم همین‌طور است. قرار ما از ابتدا این بود ستاد انقلاب فرهنگی که شکل گرفت جهت‌گیری دانشگاه‌ها را به سمت در خدمت مردم و انقلاب قرار گرفتن هدایت کند. به نظر من تا همین الان شورای عالی انقلاب فرهنگی اگر چه در طول زمان ماموریت‌های متنوع‌تری هم به آن محول شده است، لیکن ماموریت اصلی و کارویژه اصلی شورای عالی انقلاب فرهنگی در حوزه تحولات عملی، آموزشی و پژوهشی و نهاد علم کشور شکل گرفته است. شاید دلیل این نکته هم همان جمله امام خمینی باشد که: «دانشگاه منشأ تمام تحولات کشور می‌تواند باشد». به همین دلیل کار شورا با دانشگاه شروع شد و هنوز هم از موضوعات مهم ما است اما شورای عالی انقلاب فرهنگی بتدریج دایره شمول فعالیت‌هایش به سایر حوزه‌های فرهنگی و موضوعات فرهنگ عمومی و آموزش‌وپرورش و سایر بخش‌ها تشری پیدا کرد. به چه دلیل دانشگاه اهمیت دارد و شروع این حرکت تحول آفرین از دانشگاه بود؟ نتیجه توجه نظام به نهاد علم از ابتدای انقلاب تاکنون را مشاهده می‌کنید. ما معتقدیم باید توانمندی‌های کشور را در عرصه‌های مختلف اقتدر بالا ببریم که استقلال ایران اسلامی آسیب نبیند، از سوی دیگر در صحنه جهانی اقتدار پیدا کند در عین حال مردم از مزیت‌های این دانش در جهت دست یافتن به یک رفاه قابل قبول استفاده ببرند. در این عرصه، انقلاب پرورنده موفقی دارد. دانشگاهی که ما تا تحویل گرفته بودیم یک دانشگاه کاملاً وابسته بود. زمانی که جریان انقلاب فرهنگی شکل گرفت اتاق‌های همین دانشگاه تهران، اتاق جنگ بود؛ یعنی یک اتاق در اختیار یک حزب مارکسیستی بود، یک اتاق در اختیار یک حزب سوسیالیستی بود و یک اتاق در اختیار یک جریان چریکی تجزیه‌طلب بود. بعضی از کلاس‌های درس تبدیل شده بود به اتاق‌های نگهداری اسلحه برای گروهک‌هایی که روزهای اول انقلاب در بخش‌های مرزی کشور تشنج ایجاد کرده بودند. این موضوع به عین در روزهای آغازین انقلاب قابل مشاهده است که یک جریان در کردستان، یک جریان در ترکمن صحرا، یک جریان دیگری در خوزستان و... با کمک خارجی و با کمک جریان انقلابی که از روز اول با شکل‌گیری انقلاب اسلامی مخالف بوده، شکل می‌گیرد که هنوز هم این مسأله را رها نکرده‌اند. این نشان داد محلی باید باشد برای اینکه پاسخ همه دشمنی‌های دشمن را بدهد. در چه جایی این نیروهای متخصص، دانشمندان، محقق و نیرو در زمینه مهندسی و خودکفایی کشور و پزشکی جلو ببرند. هیچ‌گاه مردم ما فراموش نمی‌کنند قبل از انقلاب و سال‌های اولیه انقلاب پزشکان کم‌سواد بنگلادشی، فیلیپینی و هندی در این کشور طبابت می‌کردند. امروز وضع کشور به لحاظ پزشکی چگونه است؟ در حوزه‌های مهندسی وضع ما چگونه است؟ امروز ایران کشوری است که نیروگاه می‌سازد و توانمندی‌های تولید سازه‌های پیچیده را دارد. ما در سلول‌های بنیادی جزو چند کشور اول دنیا هستیم، در حوزه‌های گوناگون مهندسی مبدع و مبتکر هستیم. در حوزه‌های مختلف دفاعی که توان بازآرندگی کشور ما است پیچیده‌ترین توانمندی‌های دانش و فرمول‌های ریاضی و مهندسی در این توانمندی‌ها ظهور و بروز دارد. دانشگاهی که انقلاب تحولی گرفت هیچ‌کدام از این ویژگی‌ها را نداشت. یک دانشگاه ۱۰۰ درصد وابسته و مصرفی و یک فاصله جدی با بدنه جامعه داشت. این حرکت را امام با انقلاب فرهنگی آغاز کردند. ما در ابتدای

انقلاب استاد دانشگاه نداشتیم. در پیش از انقلاب از هر ۱۷ نفر یک نفر امکان ورود به دانشگاه را داشت. امروز تقریباً از هر ۲ نفر یک نفر تحصیلات دانشگاهی دارد. پیش از انقلاب نرخ بی‌سوادی نزدیک به ۶۰ درصد بود، یعنی ۶۰ درصد جمعیت ایران بی‌سوادی بوده است. امروز به طور دقیق ۸۸ درصد عموم جمعیت ایران و از میان جمعیت ۱۰ تا ۴۹ سال که جمعیت مولد کشور است بالای ۶۴ درصد باسواد هستند. این موارد تحولاتی هستند که تصادفی اتفاق نمی‌افتد. امروز جمهوری اسلامی ایران ۲ درصد تولید علم جهان را دارد. تا پیش از انقلاب در این زمینه ما هیچ جایگاهی نداشتیم. اوایل انقلاب هم که در گیر جنگ بودیم این امکان نبود اما از دهه ۷۰ به بعد جریان علمی کشور شکل گرفت. این دستاوردها تصادفی نبوده و سرریز این پیشرفت‌ها در جامعه تسری پیدا کرده و فرهنگ عمومی جامعه را می‌سازد. قطعاً دشمن دشمنی خود را می‌کند و روزی نیست که دشمنان علیه جمهوری اسلامی توطئه نکنند. از ابتدا دستگاه‌های ما تحریم بودند چون دشمن می‌داند پیوند ذهن و هوش ایرانی با باور دینی و تعهد نسبت به خدمت کردن مردم کار کارستانی خواهد کرد. امروز این اتفاق با تمام سختی‌هایی که دانشمندان ما دارند رخ داده است. شاید ندانید اما غربی‌ها برخی از دانشگاه‌ها ما را تحریم کرده‌اند. چرا؟ چون دانشمندان این دانشگاه برای پیشرفت و خودکفایی کشور تلاش کرده است. این ارزیابی عملکرد انقلاب است. این ارزیابی نشان می‌دهد یک قوه عاقله‌ای از همان روزهای آغازین انقلاب در قالب مدیریت امام اول ستاد انقلاب فرهنگی و بعد از آن شورای عالی انقلاب فرهنگی را ایجاد کرد. بعد از آن بالاترین مسئولان کشور را در رأس این شورا قرار دادند. رئیس‌جمهور نواب رئیس این شورا است، روسای ۲ قوه دیگر نواب رئیس هستند، وزرای عرصه آموزش و علم و فناوری عضو این مجموعه هستند و شخصیت‌های حقیقی دانشمندان در عرصه‌های گوناگون علوم در آن حضور دارند. این قوه عاقله که امام با دوراندیشی آن را شکل دادند، نظام تصمیم‌سازی‌های کلان و تهیه نقشه راه را رسیدن به امروزی که در آن هستیم در بخش علم و فناوری دانشگاه را تهیه و طراحی کرد. در مجموع وقتی می‌خواهم ارزیابی کنم، اگر این صحنه و این دوراندیشی اتفاق نمی‌افتاد امروز ما چه وضعیتی داشتیم؟ ما با تصادف و اتفاقی که دانشمندان تربیت نمی‌شودا اگر این مسیر را به حال خود رها می‌کردیم آیا توانمندی سلول‌های بنیادین، ساخت سد، انرژی هسته‌ای، حرکت در مرزهای دانش جهانی و... را پیدا می‌کردیم؟ این موارد با برنامه‌ریزی و دوراندیشی اتفاق افتاده است.

■ اعضای شورا در ادوار مختلف این میراث گرانبهای امام را حفظ کرده‌اند؟

اینکه سوال شما درباره نقطه مطلوب باشد، بله با نقطه مطلوب فاصله داریم. اینکه بگویم به همه نمره ۲۰ بدهیم، این هم امکان پذیر نیست. بالاخره در صحنه تلاش کمتر یا تلاش بیشتر و احتمالاً اشتباهاتی هم داریم، کامیابی‌ها و ناکامی‌ها با هم است اما وقتی در مجموع ارزیابی می‌کنید می‌گویید اگر ما بخواییم در صحنه‌ای که در آن قرار گرفته‌ایم نمره‌ای به افرادی که این صحنه را طراحی کرده‌اند و در اجرا زحمت کشیده‌اند بدهیم قابل قبول است. تمام دولت‌های پس از انقلاب در زمینه این پیشرفت سهم هستند. تمام افرادی که در ادوار شورای عالی انقلاب فرهنگی و شوراهای تخصصی و مجموعه‌های اندیشه‌ای مرتبط با این شورا تلاش کرده‌اند سهم و نقش داشته‌اند.

■ پس ارزیابی شما قابل قبول است؟

بله! حتماً همین‌طور است.

■ مهم‌ترین نقطه قوت شورا را چه می‌دانید؟

به نظرم مطالعه کارشناسی و تسلیم فضاهای کاذب نشدن. مثلاً زمانی که موضوع ۲۰۳۰ مطرح می‌شود و این موضوع می‌شود

انفالتی که می‌تواند آسیب جدی به جریان آموزش‌وپرورش و تعلیم و تربیت ما بزند و در پی تذکری که مقام معظم رهبری دادند؛ شورای عالی انقلاب فرهنگی با خودآگاهی و تسلط بر شرایط بلافاصله در صحنه حضور دارد. در مقابل ۲۰۳۰ موضع می‌گیرد، سند تحول را که از قبل داشتیم ارائه می‌دهد. اگر بعد از مطرح شدن سند ۲۰۳۰ که یک جریان خارجی با دنباله‌های داخلی به دنبال اجرایی کردن آن بودند، ما سند تحول بنیادین آموزش‌وپرورش را نداشتیم و اگر کشور ما نتوانسته بود این سند استراتژیک و بنیادین را تدوین، تصویب و ابلاغ کند، آن روز که این اتفاق افتاد می‌توانستند آن را روی دست بگیرند و به عنوان یک سند ارائه دهند. ما نظام تعلیم و تربیت مبتنی بر مبانی اعتقادی و فرهنگی و ملی خودمان را داریم. غرب هم می‌داند اگر کشوری اینچنین سندی داشته باشد نمی‌تواند به زور و اجبار به او این موضوع را تحمیل کند. اما اگر این سند نبود به آن کشور اجبار می‌گفتند این سندی که ما می‌گوییم را باید اجرا کنی. حتی بالاتر از این را عرض کنم که ما با داشتن این سند برگ برنده‌ای داریم که جمهوری اسلامی ایران می‌تواند در این زمینه پیشنهادت جدیدی ارائه کند، یعنی در مسیر تعالی بشر برنامه ارائه کنیم و نظام تعلیم و تربیت غرب را به چالش بکشیم.

■ پس استقلال شورا را نقطه قوت شورا می‌دانید؟

در موارد دیگر هم شورای عالی انقلاب فرهنگی با پیش‌بینی آینده توانست حرکت‌های مهمی انجام دهد. مثلاً درباره نقشه جامع علمی کشور شاید ۹ کشور در دنیا هستند که این نقشه راه را طراحی کرده‌اند. بسیاری از کشورها هنوز از جریان غالب علم و فناوری در دنیای غرب دنباله‌روی می‌کنند. اما جمهوری اسلامی جزو کشورهایی است که از اواسط دهه ۷۰ و مشخصاً سال ۷۸ که سال شروع نهضت نرم‌افزاری تولید علم به فرموده مقام معظم رهبری است؛ بلافاصله وارد گردونه شد تا برای ۳۰ سال آینده نقشه راه تحولات علم و فناوری خود را تهیه کند. چون ترساخت‌های مناسب تهیه شده بود، نیروی انسانی موردنیاز را تربیت کرده بود، تنوع کافی و کمی ایجاد شده بود. احتیاج داشت با داشتن این توان یک جهشی به سمت آینده‌ای قابل رقابت در صحنه جهانی تدارک ببیند. بلافاصله موضوع نقشه جامع علمی مطرح شد. چه کسی این نقشه را تدوین، تصویب و از ظرفیت دانشمندان و نخبگان کشور در این مسیر استفاده کرد؟ شورای عالی انقلاب فرهنگی که بیش از ۳۰۰۰ استاد دانشگاه و ۷۰۰ مرکز دانشگاهی و حوزوی در این زمینه کمک کردند. در آن اهداف کمی و کیفی وجود دارد، برش‌های زمانی وجود دارد و الان براساس یک تفکر و جریان عقلی مسیر علمی کشور در حال پیگیری است. دیگر وابسته به مقاطع زمانی دولت‌های مختلف نیست دولت‌های ۴ ساله و ۸ ساله کارهای خود را در چارچوب ترسیم شده نقشه راه علمی کشور انجام می‌دهند. همین حادان در حوزه تعلیم و تربیت پیش از دانشگاه هم در قبال سند تحول نظام آموزش‌وپرورش ترسیم شده است، البته در این زمینه کمبودها و نقایصی داریم چون شورای عالی انقلاب فرهنگی ابزار کافی در این زمینه را در اختیار ندارد. شورای عالی انقلاب فرهنگی سیاست‌گذاری و جهت‌گیری‌های اساسی را تنظیم می‌کند و پیگیری و پایش اجرایی شدن آنها را جهت اجرا انجام می‌دهد. در همین زمینه سند نخبگان به نظر بنده جزو کارهای بزرگ و مفاخر بعد از انقلاب است. ما حتماً احتیاج داشتیم نخبگان را پایش و از آنها صیانت کنیم.

■ اگر این نقاط قوت را به اختصار بگویید چه مواردی است؟

در حوزه اسناد راهبردی مورد نیاز کشور، امروز در تمام عرصه‌هایی که توان رقابتی در جهان را بالا می‌برد، علاوه بر سند تحول بنیادین علمی کشور، سند سلول‌های بنیادین، سند گیاهان دارویی، سند علوم شناختی و نقشه راه هوافضا را داریم. نظام آموزش حوزه وقتی می‌خواست خودش را با دانشگاه منطبق کند از دالان‌های تسو در تویی باید عبور می‌کرد تا آن را بپذیرند یا نه؟ شورای عالی انقلاب فرهنگی در همین رابطه اعلام کرد مجموعه‌های حوزوی می‌توانند مجموعه‌های پژوهشی و انجمن علمی داشته باشند و اگر مدارجی را طی کنند مدارک اعطا کنند. این موضوع قبل از این اصلاً وجود نداشته است و تحولی در

درباره نقشه جامع علمی کشور شاید ۹ کشور در دنیا هستند که این نقشه راه را طراحی کرده‌اند. بسیاری از کشورها هنوز از جریان غالب علم و فناوری در دنیای غرب دنباله‌روی می‌کنند اما جمهوری اسلامی جزو کشورهایی است که از اواسط دهه ۷۰ و مشخصاً سال ۷۸ که سال شروع نهضت نرم‌افزاری تولید علم به فرموده مقام معظم رهبری است؛ بلافاصله وارد گردونه شد تا برای ۳۰ سال آینده نقشه راه تحولات علم و فناوری خود را تهیه کند

■ امروز ایران کشوری است که نیروگاه می‌سازد و توانمندی‌های تولید سازه‌های پیچیده را دارد. ما در سلول‌های بنیادی جزو چند کشور اول دنیا هستیم، در حوزه‌های گوناگون مهندسی مبدع و مبتکر هستیم. در حوزه‌های مختلف دفاعی که توان بازآرندگی کشور ما است پیچیده‌ترین توانمندی‌های دانش و فرمول‌های ریاضی و مهندسی در این توانمندی‌ها ظهور و بروز دارد. دانشگاهی که انقلاب تحولی گرفت هیچ‌کدام از این ویژگی‌ها را نداشت

تهدید تولید ملی - خرید کالای خارجی! - 0107354683291